

บทที่ 13

นโยบายและการพัฒนาภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก

พื้นที่ส่วนหนึ่งของภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกได้รับการกำหนดให้เป็นพื้นที่พัฒนาบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งรัฐบาลริเริ่มไว้ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) จนปัจจุบัน นับวันภูมิภาคแห่งนี้จะเพิ่มความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคนี้เป็นไปในแนวทางถูกต้องและเหมาะสม ในบทนี้จึงจะกล่าวถึงนโยบายการพัฒนา บทบาทของภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก สภาพปัจจุบัน และแนวทางการพัฒนาเมืองในภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกเท่านั้น

นโยบายการพัฒนา

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการจัดการลุ่มน้ำในภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกที่สำคัญ 3 ประเภทของการพัฒนา การจัดการ ได้แก่ การพัฒนาการเกษตร การพัฒนาเขตเศรษฐกิจใหม่และการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

1. การพัฒนาการเกษตร

มีเป้าหมายเพื่อให้ภาคเกษตรกรรมขยายตัวได้ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 3.4 โดยจำเป็นต้องมีเงื่อนไขให้ภาคเกษตรกรรมปรับโครงสร้างการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร รวมทั้งยกระดับการใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

สำหรับแนวทางการพัฒนา มีดังนี้

- 1.1 ใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพโดยจะเน้น
 - การคุ้มครองเขตเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์เป็นพิเศษ
 - สนับสนุนการใช้ที่ดินอย่าง เป็นระบบ

- วางแผนการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินขึ้นอย่างชัดเจน
 - ดำเนินการให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากน้ำเพื่อการชลประทานมีจำกัดและนับวันจะขาดแคลนมากขึ้น โดยอาศัยมาตรการดังนี้
 - ก. พิจารณาจัดเก็บค่าใช้น้ำจากการชลประทานตามปริมาณการใช้
 - ข. ทบทวนค่าใช้น้ำจากการชลประทานที่เก็บจากภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรให้เหมาะสม
 - ค. จัดให้มีระบบการบริหารการใช้น้ำตั้งแต่ระบบคลองส่งน้ำสายใหญ่จนถึงระดับไร่นา
- 1.2 สนับสนุนการวิจัย พัฒนาและถ่ายทอดวิชาการเพื่อการเกษตร ตลอดจนจัดหาปัจจัยการผลิตที่จำเป็น
 - 1.3 ปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด
 - 1.4 สนับสนุนพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร
 - 1.5 ปรับปรุงการบริหารพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

2. การพัฒนาเศรษฐกิจใหม่

พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ ที่จะช่วยรองรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมและความแออัดของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วย

- ก. พื้นที่เป้าหมายแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งจะ เป็นเมืองท่าสมัยใหม่ของประเทศ มีท่าเรือพาณิชย์ระดับมาตรฐานสากล สำหรับขนส่งสินค้าตู้คอนเทนเนอร์ เขตนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตอุตสาหกรรมส่งออก
- ข. พื้นที่เป้าหมายมาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งจะ เป็นเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของประเทศ มีท่าเรืออุตสาหกรรมสำหรับ

ขนถ่ายวัตถุดิบสินค้าทั่วไป และสินค้าของเหลวทางเคมี พร้อม
กับมีเทคนิคอุตสาหกรรมสำหรับรองรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
เช่น โรงงานปิโตรเคมี และโรงกลั่นน้ำมัน

ค. ชุมชนเมืองศูนย์กลางความเจริญของกลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก
ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ดังนั้น เพื่อให้การกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการขยายตัว
ของเมืองออกจากเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล สู่เขตพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล
ตะวันออก บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่จะให้พื้นที่ทั้งสองเขตเชื่อมโยงเป็นระบบโครง
ข่ายชุมชนเมืองเดียวกัน ตลอดจนเพื่อเชื่อมโยงประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศเข้ากับ
พื้นที่ตอนในของประเทศโดยเฉพาะภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้สามารถ
เปิดออกสู่การค้ากับนานาชาติได้โดยตรง จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่บริเวณชาย
ฝั่งทะเลตะวันออกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นสำหรับขั้นตอนต่อไป ดังนี้

2.1 เร่งขยายโครงข่ายพื้นฐานหลัก โดยเฉพาะระบบถนน รถไฟ
สื่อสาร เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่เป้าหมายบริเวณแหลมฉบัง มาบตาพุด ตลอดจนชุมชนเมือง
ศูนย์กลางความเจริญของพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเข้ากับโครงข่ายของประเทศ
ให้เป็นระบบ เพื่อให้พื้นที่ตอนในของประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากฐานเศรษฐกิจ
ใหม่ได้อย่างเต็มที่

2.2 เน้นการปฏิบัติตามแผนงานด้านชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมและ
การปกครอง เพื่อจัดสร้างชุมชนเมืองใหม่แหลมฉบัง และมาบตาพุด พร้อมบริการ
พื้นฐานทางเศรษฐกิจ บริการพื้นฐานทางสังคมควบคู่ไปกับการวางระบบวิธีการบริหาร
ชุมชนให้สอดคล้องกับระดับของการพัฒนา

2.3 วางระบบบริหารและจัดการด้านบริการพื้นฐานหลักต่าง ๆ ให้
มีการแข่งขันด้านการให้บริการ โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น เช่น
การบริหารจัดการท่าเรือพาณิชย์ เป็นต้น

3. การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

เป้าหมายของการบริหารและการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำ คือ
ให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำทั้ง 25 ลุ่มน้ำทั่วประเทศ โดยได้กำหนด

แนวทางการพัฒนาและจัดการไว้เป็น 2 ระดับ คือ

3.1 แนวทางหลัก

1. สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
2. จัดการควบคุมดูแลให้สามารถปฏิบัติตามแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว
3. ลดความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต
4. นำมาตรการการเงิน การคลัง เข้าช่วยในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
5. จัดวางระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ
6. เร่งรัดการออกพระราชบัญญัติ เพื่อรองรับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3.2 แนวทางและมาตรการเฉพาะด้าน

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรแหล่งน้ำมีดังนี้

1. จัดทำแผนงานจัดสรรงบประมาณด้วยการพัฒนาแหล่งน้ำทุกประเภทในรูปของกลุ่มโครงการอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ โดยจัดลำดับความสำคัญให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหา
2. กำหนดให้โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมด้านอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ในขั้นตอนของการวางแผนสำหรับการออกแบบก่อสร้างนั้น ให้กำหนดแผนการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ โดยให้เร่งก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่มีศักยภาพก่อนแล้วจึงทำการก่อสร้างระบบส่งน้ำภายหลัง
3. ให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่กระจายออกไปอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ โดยเน้นพื้นที่ฝนตกน้อยกว่าปกติและพื้นที่นอกเขตชลประทาน
4. จัดรูปแบบการบริหารและการจัดการโครงการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและโครงการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคที่ก่อสร้างไปแล้ว โดยให้องค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและบำรุงรักษาโครงการและให้หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านวิชาการ

5. เร่งรัดให้มีการจัดตั้งองค์กรระดับชาติ โดยมีกฎหมายรองรับเพื่อการวางแผนการบริหารและจัดการทรัพยากรน้ำโดยเน้นการจัดการระบบลุ่มน้ำเป็นหลัก

6. กำหนดแผนงานเพื่อการจัดหาแหล่งน้ำดิบสำหรับการประปาและจัดทำมาตรการควบคุมคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน

7. สนับสนุนให้มีการศึกษาในพื้นที่รายละเอียดเรื่องศักยภาพของแหล่งน้ำบาดาลทั่วประเทศ และจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาล

8. สนับสนุนการจัดทำระบบข้อมูลแหล่งน้ำ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายจัดสรรน้ำ ป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

9. ปรับปรุงอัตราค่าใช้น้ำจากการชลประทานที่เก็บจากภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรให้เหมาะสมตามปริมาณการใช้และคำนึงถึงสิทธิการใช้น้ำโดยภาคเกษตรกรรมให้คิดเฉพาะค่าบำรุงระบบส่งน้ำ ส่วนนอกภาคเกษตรให้คิดรวมค่าก่อสร้างระบบส่งน้ำและค่าบำรุงรักษาระบบส่งน้ำ

บทบาทของภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก

1. บทบาทในการเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศทางด้านอุตสาหกรรม

ในภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกจะมีจังหวัดชลบุรี เป็นเมืองหลักของภาค ระยอง เป็นเมืองรอง หรือเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาค ทั้ง 2 จังหวัดยังได้รับการกำหนดให้เป็นพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard) ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยกำลังทวีบทบาททางด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยเน้นการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมพื้นฐานให้สามารถรองรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้ และเน้นการผลิตเพื่อการส่งออก แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อขยายเศรษฐกิจของประเทศ เข้าสู่ระดับนานาชาติสร้างความได้เปรียบเชิงพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งพื้นที่โดยรอบให้เป็นศูนย์กลางการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศ รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะปลดออกภาระจุกตัวของกิจกรรมในพื้นที่ดังกล่าวให้มุ่งไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น ด้วยการเสริมสร้างสมรรถนะทางการผลิตและการลงทุน

สร้างบริการพื้นฐานเบื้องต้นต่าง ๆ เพื่อชักจูงให้กิจกรรมเหล่านี้มุ่งสู่ภูมิภาคของ ประเทศโดยเน้นสาขาอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงเป็นก้าวใหม่ของการพัฒนาประเทศตามนโยบายดังกล่าว

พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจะมีบทบาทในการเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ของ ประเทศ เป็นจุดก่อตัว (Seed Area) ที่จะนำประเทศไปสู่การพัฒนาพื้นที่ในเขต อธิปไตย และพื้นที่อื่นที่มีความสัมพันธ์กันในอนาคต พื้นที่ที่จะมีบทบาทในการผลักดัน ประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industrial Country) ได้แก่ บริเวณจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง บริเวณดังกล่าวจะมีบทบาท ในการเป็นเขตอุตสาหกรรมหลัก อุตสาหกรรมเบาและอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก รวมทั้งอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ โดยจะเป็นเขตที่มีความสมบูรณ์ในด้านโครงสร้าง พื้นฐาน แหล่งก๊าซธรรมชาติ และการคมนาคมขนส่ง เพื่อเป็นตัวนำให้เกิดการลงทุน จากภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

2. บทบาททางด้านการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง

การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศที่ย่างเข้าสู่การเป็นประเทศ อุตสาหกรรมใหม่ โดยมีภาคตะวันออกเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ เป็นศูนย์กลางการลงทุนทางอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ ปัจจุบันที่สนับสนุน นโยบายดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ผลได้ทางหนึ่งคือ การคมนาคมขนส่งที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีความจำเป็นต้องมีการขนส่งที่รวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันขณะที่ประเทศไทยมีการขยายตัวทางการค้า และอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก แต่อาศัยท่าเรือเพียงท่าเรือพาณิชย์ กรุงเทพ ฯ บนแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นหลัก ซึ่งมีความแออัดมาก ทำให้การขนส่งสินค้าเข้าออก เป็นไปอย่างขาดประสิทธิภาพ และมีอัตราการเสียหายสูง จึงมีความจำเป็นต้อง พัฒนาท่าเรือน้ำลึกขั้นใหม่ เพื่อเตรียมรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต โครงการท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังและมาบตาพุดในบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงมีบทบาทในการเป็นท่าเรือนานาชาติที่จะนำประเทศเข้าสู่ระบบเทคโนโลยีและ วงจรการขนส่งทางทะเลระดับนานาชาติ และเป็นประตูสู่ต่างประเทศให้กับภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคกลางโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้ทางด้าน การคมนาคมทางอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ทวีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมมาเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น จำเป็นต้องมีเส้นทางการบินที่บินตรงมาสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ สนามบินอุบลราชธานีจึงได้รับการพัฒนาให้มีบทบาทเป็นสนามบินพาณิชย์เต็มรูปแบบ ซึ่งมีสายการบินนานาชาติมาเปิดเส้นทางบินทั้งที่ประจำและไม่ประจำ

จากสภาพดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงเหนือจะมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของประเทศในอนาคต โดยจะเป็นศูนย์กลางการบิน และการขนส่งทางทะเลระดับนานาชาติที่สำคัญในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์

3. บทบาทด้านการเกษตรกรรม

ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่อุดมสมบูรณ์ด้านพืชพันธุ์ธัญญาหาร มีชื่อเสียงในเรื่องของผลผลิตการเกษตร ทั้งในด้านของปริมาณและคุณภาพ มีพืชไร่จำนวนมากป้อนโรงงานในภูมิภาคและส่งออกต่างประเทศ โดยมีจังหวัดชลบุรีและระยองเป็นศูนย์กลาง เป็นภูมิภาคที่มีผลไม้จำนวนมากจำหน่ายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ โดยมีจันทบุรีเป็นศูนย์กลางส่งออกผลไม้ที่สำคัญ

4. บทบาทด้านการท่องเที่ยว

ภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงเหนือมีชื่อเสียงในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีชายหาด อ่าว แหลม เกาะ ภูเขา น้ำตก นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศนิยมมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น บางแสน พัทยา เสียมดิว หรือแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะและวัฒนธรรมอื่น ๆ

5. บทบาทด้านการเป็นศูนย์กลางอัญมณี

การเจาะระไนอัญมณีและการผลิตเครื่องประดับในประเทศไทยเริ่มพัฒนาอย่างจริงจังในราวปี 2520 โดยมุ่งผลิตเพื่อการส่งออก และตลาดต่างประเทศหันมานิยมพลอยสี โดยเฉพาะทับทิมและพลอยสีน้ำเงิน ประเทศไทยมีชื่อเสียงแพร่หลาย

ในวงการอัญมณีของโลกในฐานะเป็นแหล่งเจียรระไนอัญมณีที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก บริเวณที่พบพลอยมาก ได้แก่ ต.หนองบอน อ.บ่อไร่ จ.ตราด และเขตติดต่อระหว่าง จังหวัดตราด และจังหวัดจันทบุรี บริเวณ อ.ขลุง และ อ.เขาสมิง

6. บทบาททางด้านบริการสังคม

จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นเมืองหลักของภูมิภาคลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นศูนย์กลางการบริการที่สำคัญแห่งหนึ่งทั้งทางด้านการศึกษาและสาธารณสุข ทางด้านการศึกษา มีสถานศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษานั้นมีอยู่หลายสาขา ทั้งวิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี วิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยสาธารณสุขภาคกลางและเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งสามารถบริการแก่ประชากรในพื้นที่และประชากรในจังหวัดใกล้เคียงอย่างสมบูรณ์ สำหรับบริการสาธารณสุขนั้น จังหวัดชลบุรีจัดเป็นศูนย์กลางการบริการสาธารณสุข เพราะเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยพยาบาล โรงพยาบาลเอกชนและโรงพยาบาลของรัฐบาล

จังหวัดระยองมีบทบาทเป็นศูนย์กลางบริการและฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยี ที่สัมพันธ์กับเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่มาตาพุด ในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จังหวัดจันทบุรีมีบทบาทเป็นศูนย์กลางทางด้านสาธารณสุขเช่นกัน เนื่องจากเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลและมีวิทยาลัยพยาบาลซึ่งเปิดสอนในระดับอุดมศึกษา สำหรับจังหวัดตราด จะมีโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนให้บริการแก่พื้นที่ภายในจังหวัด

สภาพของเมือง

1. แผนพัฒนาเมือง

ในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ได้กำหนดบทบาทให้ชลบุรีและระยองเป็นศูนย์กลางหลักของพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ทางด้านอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของประเทศโดยจังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางซึ่งมีบทบาททางด้านการค้า บริการ การจัดการและอุตสาหกรรมการผลิตที่เกิดขึ้น ระยองมุ่งเน้นพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางบริการ การศึกษาอบรม และการวิจัยให้กับภาคอุตสาหกรรมของพื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่ง

ทะเลตะวันออก ส่วนชายแดนทางด้านตะวันออกของพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี และตราดจะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางบริการ การค้า และการท่องเที่ยว

2. การวางผังเมือง

การวางผังเมืองอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 กำหนดให้สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย หรือองค์กรส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการ การวางผังเมืองตามกฎหมายมี 2 ชนิด คือ

1. ผังเมืองรวม (General Plans) ซึ่งเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน การคมนาคม และขนส่ง การสาธารณสุข โภค บริการสาธารณะหรือสภาวะแวดล้อม สำหรับบริเวณผังเมืองรวม

2. ผังเมืองเฉพาะ (Specific Plans) เป็นการจัดทำรายละเอียดของผังเมืองรวมสำหรับเฉพาะบริเวณ

ชุมชนสำคัญในพื้นที่ศึกษาได้มีการวางและจัดทำผังเมืองรวมแล้ว 13 ผัง อยู่ในจังหวัดชลบุรี 4 ผัง จังหวัดระยอง 5 ผัง จังหวัดจันทบุรี 3 ผัง และจังหวัดตราด 1 ผัง ในจำนวนนี้มีผังเมืองรวม ซึ่งได้ออกเป็นกฎกระทรวงบังคับใช้ตามกฎหมายเพียง 7 ผัง ได้แก่ ผังเมืองรวมเมืองชลบุรี ผังเมืองรวมชุมชนท่าเรือ น้ำลึกแหลมฉิม ชิม ผังเมืองรวมเมืองพัทลุง ผังเมืองรวมเมืองระยอง ผังเมืองรวมชุมชนบ้านเพ ผังเมืองรวมเมืองจันทบุรีและผังเมืองรวมเมืองตราด ส่วนผังเมืองเฉพาะนั้นได้ดำเนินการเพียง 2 แห่ง คือ ผังเมืองเฉพาะชุมชนเมืองใหม่แหลมฉิม และผังเมืองเฉพาะชุมชนเมืองใหม่มาบตาพุด กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ ยังไม่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ตารางที่ 13.1 แสดงสถานการณ์ปัจจุบันการวางผังเมืองในพื้นที่ศึกษา

ตารางที่ 13.1 สภาพปัจจุบันการผังเมืองในพื้นที่ศึกษา

ผังเมือง	พื้นที่ ครอบคลุม	พื้นที่วางผังประชากรเป้าหมาย สถานภาพปัจจุบัน			หมายเหตุ
		กม. ²	พ.ศ.	คน	
ผังเมืองรวมเมืองชลบุรี	ทม.ชลบุรี ทต.แสนสุข ส.บ้านสวน ส.บางทราย ส.อ่างศิลา	130.30	2544	220,854	กฎกระทรวงฉบับที่ 88 (พ.ศ. 2533)
ผังเมืองรวมชุมชน ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง	ทต.ศรีราชา ทต.แหลมฉบัง ส.อ่าวอุดม	165.00	2547	204,400	กฎกระทรวงฉบับที่ 35 (พ.ศ. 2530)
ผังเมืองรวมเมืองพัทยา	เมืองพัทยา ส.บางละมุง	53.44	2550	145,800	กฎกระทรวงฉบับที่ 61 (พ.ศ. 2531)
ผังเมืองรวมเมืองระยอง	ทม.ระยอง	41.70	2550	105,490	กฎกระทรวงฉบับที่ 60 (พ.ศ. 2531)
ผังเมืองรวมบริเวณ อุตสาหกรรมหลักและ ชุมชนจังหวัดระยอง	ส.บ้านฉาง				กำลังดำเนินการ
ผังเมืองรวมชุมชนบ้านเพ	ส.บ้านเพ	29.70	2545	20,500	กฎกระทรวงฉบับที่ 28 (พ.ศ. 2529)
ผังเมืองรวมชุมชนแกลง	ทต.ทางเกวียน	31.40	2550	30,900	กำลังดำเนินการ
ผังเมืองรวมเมืองจันทร์บุรี	ทม.จันทร์บุรี	60.00	2548	131,470	กำลังดำเนินการ
ผังเมืองรวมชุมชนชลุง	ทต. ชลุง	19.53	2551	24,520	กำลังดำเนินการ
ผังเมืองรวมชุมชนใหม่	ทต.ท่าใหม่	50.40	2551	25,400	กำลังดำเนินการ
ผังเมืองรวมเมืองตราด	ทม.ตราด	43.30	2548	45,800	กฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2531)
ผังเมืองเฉพาะชุมชน เมืองใหม่แหลมฉบัง	ทต.แหลมฉบัง	9.30	2544	120,000	กำลังดำเนินการ
ผังเมืองเฉพาะชุมชน เมืองใหม่มาบตาพุด	ทต.มาบตาพุด	19.00	2550	120,000	กำลังดำเนินการ

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ : ทม. = เทศบาลเมือง

ทต. = เทศบาลตำบล

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, หน้า 2-79

3. การพัฒนาฝั่งระบบชุมชน

การพัฒนาาระบบชุมชนเมืองของภูมิภาคชายฝั่งทะเลตะวันออกในอนาคต ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ศึกษาอยู่นั้นได้กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 6 โดยมุ่งกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและมีบทบาทในการรองรับประชากร เพื่อลดความแออัดจากกรุงเทพมหานคร พื้นที่ศึกษาเป็นบริเวณที่มีความได้เปรียบในด้านที่ตั้งซึ่งไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก อีกทั้งมีเส้นทางเชื่อมโยงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งงานและวัตถุดิบที่สำคัญ มีพื้นที่ติดทะเลและมีท่าเรือซึ่งอำนวยความสะดวกในการส่งสินค้าออกที่สำคัญของประเทศและมีปัจจัยบริการขั้นพื้นฐานและทรัพยากรที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ทำให้เกิดแรงดึงดูดในการพัฒนาที่สำคัญ ดังนั้น รัฐจึงกำหนดนโยบายพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมต่อเนื่องและแหล่งความเจริญแห่งใหม่ในส่วนภูมิภาค ซึ่งจะทำให้รูปแบบของชุมชนในอนาคตเป็นแบบหลายศูนย์กลาง ตามบทบาทที่เป็นอยู่และบทบาทที่รัฐกำหนดให้ในอนาคต

บทบาทและหน้าที่ของชุมชน

การกำหนดหน้าที่การทำงานของชุมชนให้สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมได้แบ่งชุมชนเมืองตามหน้าที่หลักที่สำคัญดังนี้คือ

1. ชุมชนศูนย์กลางพาณิชย์และบริการ ชุมชนที่สำคัญได้แก่ ชุมชนชลบุรี จันทบุรี ระยอง ศรีราชา บ้านสวน สัตหีบ ตราด ซึ่งเป็นชุมชนศูนย์กลางการบริการทางการค้า การเงิน การธนาคาร การศึกษา สาธารณสุข มีขอบเขตในการบริการกว้างไกลตามลำดับความสำคัญของชุมชน ขนาดของธุรกิจหรือกิจกรรมอื่น ๆ ในแต่ละชุมชน

2. ชุมชนศูนย์กลางอุตสาหกรรม ที่สำคัญได้แก่ ชุมชนอ่าวอุดมและท่าเรือ น้ำลึกแหลมฉ้าง ชุมชนบริเวณอุตสาหกรรมหลักมาตาพุด เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลต้องการกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคโดยมีเป้าหมายพื้นที่เฉพาะ ซึ่งจะเป็นตัวนำในการขยายบริการสังคมให้ไปถึงประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นชนบทโดยรวดเร็ว รัฐบาลจึงได้กำหนดพื้นที่จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรมส่งออก และท่าเรือพาณิชย์เพื่อ

ส่งเสริมการขนส่งทางทะเลให้สอดคล้องกับปริมาณสินค้าเข้า-ออกของประเทศเป็นผล
ให้ประหยัดต้นทุนขนส่ง ทำให้สินค้าไทยมีโอกาสแข่งขันได้ในตลาดโลก นอกจากนี้
ประเภทอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในเขตนิคมอุตสาหกรรมยังจะได้รับสิทธิและ
ประโยชน์พิเศษเพิ่มเติมจากที่ได้รับในเกณฑ์ปกติ ทั้งยังจะได้รับประโยชน์จากบริการ
สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกมูลฐานของรัฐ ซึ่งจะได้ระดมจัดให้แก่พื้นที่
ในเขตอุตสาหกรรมนั้น ๆ อย่างพอเพียงอีกด้วย

3. **ชุมชนศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร** ที่สำคัญได้แก่ ชุมชนระยอง
ทางเข็ญท่าใหม่ หัวขใหญ่ แกลง กะเจด เป็นชุมชนศูนย์กลางที่มีที่ตั้งเหมาะสมเอื้อ
อำนวยต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร เช่น อุตสาหกรรมเกี่ยวกับ
ยางพารา เพอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา อุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง โรงงานสับปะรด
กระป๋อง โรงงานน้ำตาล และโรงงานผลิตอาหารสัตว์ เพื่อรองรับการขยายตัวของผล
ผลิตการเกษตรและปศุสัตว์จากพื้นที่โดยรอบในอนาคต ทั้งนี้จะต้องจัดเตรียมพื้นที่ให้
เหมาะสมสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมที่จะตั้งใหม่ และต้องมีการพัฒนาโครงสร้าง
พื้นฐานเช่น ขนาดและระบบของถนนในชุมชน ตลอดจนโครงข่ายการเชื่อมต่อกับชุมชน
ที่สำคัญอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า โทรศัพท แหล่งน้ำ และการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับการกำจัด
น้ำเสีย เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดให้เอกชนมาลงทุนในชุมชนขนาดกลางหรือ
ขนาดเล็กเป็นการช่วยลดภาระของรัฐบาลในการพัฒนาชุมชน

4. **ชุมชนศูนย์กลางการท่องเที่ยว** ได้แก่ เมืองพัทลุง บ้านเพ แสนสุข สุนทรภู
บางเสร่ พลับ นางจอมเทียน ช้องแสมสารและเกาะสีชัง เนื่องจากชุมชนเหล่านี้มีสถานที่
ท่องเที่ยวที่สวยงามตามธรรมชาติ ประชาชนทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดนิยมมาเที่ยว
เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเมืองพัทลุงเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ จึงเป็นศูนย์
กลางการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ จึงต้องมีศูนย์กลางการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวในแต่
ละพื้นที่ รวมทั้งสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวทั้งทางด้านอุบัติเหตุและ
ทรัพย์สิน อันเป็นสิ่งจำเป็นที่เมืองท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

5. **ชุมชนศูนย์กลางที่พักอาศัย** ได้แก่ บางละมุง และบ้านฉาง เนื่องจาก
แหลมฉบังและมาบตาพุดเป็นแหล่งจ้างงานในสาขาอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ดังนั้น
เมืองที่อยู่ใกล้ชุมชน ทั้ง 2 แห่ง จึงรับบทบาทเป็นเมืองที่พักอาศัย ซึ่งประชากร

ส่วนหนึ่งจากบางละมุงจะเดินทางไปทำงานในแหลมฉบัง ในขณะที่ชาวบ้านประจำกร จากบ้านฉางจะเดินทางไปทำงานในมาบตาพุด ดังนั้น พื้นที่ส่วนใหญ่ของบางละมุง และบ้านฉางจึงควรปรับปรุงให้เป็นสถานที่สร้างอาคารบ้านเรือนสำหรับพักอาศัยโดยตรงให้มีร้านค้าและบริการส่วนหนึ่งสำหรับบริการแก่ประชากรในเขตเมือง

6. **ชุมชนศูนย์กลางการศึกษา** ได้แก่ ชุมชนแสนสุข ชลบุรี ระยองและสัตหีบ โดยเฉพาะแสนสุขเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีบทบาทต่อท้องถิ่นที่สถาบันตั้งอยู่และท้องถิ่นใกล้เคียงทั้งในการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานงานโครงการพัฒนาต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคด้วย สำหรับชุมชนระยอง ชลบุรีและสัตหีบ ซึ่งเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยเทคนิคมีหน้าที่ในการบริการด้านการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรมสมัยใหม่ในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยเฉพาะการผลิตช่างอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เคมีสิ่งทอ การผลิตเครื่องมือและแม่พิมพ์ผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก เทคโนโลยีพลาสติก วิศวกรรมอุตสาหกรรมและวิศวกรรมเครื่องกล

7. **ชุมชนศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง** ได้แก่ ชลบุรี มาบตาพุด และแหลมฉบัง ชุมชนเหล่านี้มีท่าเลที่มีเส้นทางคมนาคมหลายสายมาบรรจบกัน เป็นศูนย์กลางของระบบคมนาคมขนส่ง กิจกรรมของประชากรในชุมชนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมือง ได้แก่ มีโกดังสำหรับเก็บสินค้าหรือสำหรับพักสินค้า เพื่อส่งต่อไปยังพื้นที่อื่น ๆ และจะมีประชากรส่วนหนึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการการขนส่ง เช่น ซ่อมรถ เป็นต้น

8. **ชุมชนศูนย์กลางบริการการเกษตร** ส่วนใหญ่เป็นชุมชนขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ภาคตะวันออก ชุมชนเหล่านี้จะเป็นตลาดกลางรวบรวมสินค้าเกษตรขึ้นต้น เช่น ตลาดข้าว ผลไม้ พืชไร่ เพื่อนำเข้าสู่ตลาดกลางการเกษตร และเป็นศูนย์กลางชุมชนที่ให้บริการทางการค้า เช่น ร้านขายของชำหรือให้บริการด้านวัสดุ อุปกรณ์เกษตร ปุ๋ย และผลิตภัณฑ์เคมี ตลอดจนการส่งเสริมเผยแพร่ข่าวสารในการเพิ่มผลผลิตและการตลาดแก่พื้นที่เกษตรกรรมโดยรอบ

แนวทางการพัฒนาเฉพาะเมือง

เพื่อให้ชุมชนเหล่านี้ได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางชุมชนที่แท้จริง และเป็นระบบ

ชุมชนที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกับการพัฒนาชนบทภายในภาค โดยสามารถให้บริการกับประชาชนทั้งที่อยู่ในชุมชนและบริเวณโดยรอบอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาเฉพาะเมืองดังนี้คือ

1. เมืองชลบุรี

บทบาท ให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้า การบริการ การบริหารราชการ การศึกษาและแหล่งอุตสาหกรรมขนาดย่อมของภูมิภาคชายฝั่งทะเลตะวันออก
แนวทางหลัก

ก. ปรับปรุงกิจการขั้นพื้นฐานในเขตเมืองที่จำเป็นได้แก่ โทรศัพท ประปา ระบบระบายน้ำและการสุขาภิบาล โครงข่ายถนน และระบบการจราจร ชุมชนแออัด และที่อยู่อาศัย

ข. ส่งเสริมอุตสาหกรรมบริการต่าง ๆ และอุตสาหกรรมแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น อุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมซ่อมเครื่องยนต์ และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง การต่อและซ่อมเรือ เป็นต้น

ค. พัฒนาระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรของภูมิภาคที่สำคัญ คือ โค กระบือ และสับปะรด

2. เมืองระยอง

บทบาท ให้เป็นศูนย์บริการและฐานการศึกษาและวิจัยทางด้านเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรมสมัยใหม่มาบตาพุดในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก
แนวทางหลัก

ก. พัฒนาการบริการพื้นฐานต่าง ๆ เช่น โทรศัพท ประปา ไฟฟ้า และที่อยู่อาศัย

ข. จัดตั้งสถาบันวิจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมในบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

3. เมืองพัทลุง

บทบาท เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับประเทศ ควบคู่ไปกับเป็นเมืองธุรกิจการค้าและการพาณิชย์

แนวทางหลัก

- ก. ปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โทรศัพท ัฒนาระบบไฟฟ้า และที่อยู่อาศัย
- ข. อำนวยความสะดวกในด้านการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น สำนักงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาลและเอกชน ทำการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวทั้งชีวิตและทรัพย์สิน
- ค. ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวทางด้านชายหาดและทะเล ให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว โดยมีระบบเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่

4. สัตหีบ

บทบาท เป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมและบริการ การบริหารราชการ ตลาดกลางการเกษตร การคมนาคมขนส่ง ระดับจังหวัดและการบริการสังคม

แนวทางหลัก

- ก. พัฒนาบริการขั้นพื้นฐานในเขตเมือง เช่น ประปา โทรศัพท ัฒนาระบบถนนระบบระบายน้ำ ที่อยู่อาศัย สถานีรถโดยสารและสถานีขนส่งสินค้า
- ข. ส่งเสริมระบบตลาดกลางสินค้าเกษตร (ผลไม้) ระดับท้องถิ่น
- ค. ส่งเสริมการลงทุนทางเศรษฐกิจทั้งทางด้านการบริการและอุตสาหกรรม การเกษตรที่ใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรกรรม
- ง. ขยายการบริการด้านการศึกษาโดยเฉพาะระดับก่อนวัยเรียนและด้านสาธารณสุขให้เพียงพอับความต้องการของประชากรทั้งในเขตชุมชนศูนย์กลางและพื้นที่ในเขตอภิมณฑล

5. ชุมชนอ่าวอุดมและท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง

บทบาท เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและการขนส่งทางทะเลที่ทันสมัยทดแทนท่าเรือกรุงเทพ ฯ ซึ่งจะอิมตัวในการรับสินค้า ประกอบกับมีที่ตั้งในภูมิประเทศ ที่เหมาะสมและอยู่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร

แนวทางหลัก

ก. ปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โทรศัพท์ ประปา ไฟฟ้าและที่อยู่อาศัย
ข. จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมส่งออกติดกับท่าเรือแหลมฉบัง
ค. อำนวยความสะดวกด้านแหล่งน้ำ แหล่งพลังงานที่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรม
เบา และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

ง. ปรับปรุงชุมชนใหม่เพื่อสนับสนุนงานท่าเรือและอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น
จ. สร้างทางรถไฟระยะทาง 11 กิโลเมตร แยกจากเส้นทางสายฉะเชิง-
เทรา-สัตหีบ เพื่อขนสินค้าจากย่านอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพ
มหานครและจังหวัดในเขตปริมณฑลอื่น ๆ

6. ชุมชนบริเวณอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด

บทบาท เป็นเมืองอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ
พร้อมกับมีท่าเรืออุตสาหกรรมขนส่งสินค้าและวัตถุดิบจากในและต่างประเทศ

แนวทางหลัก

ก. ปรับปรุงกิจการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โทรศัพท์ ประปา ไฟฟ้า และที่อยู่อาศัย
ข. ส่งเสริมการลงทุนและให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชนที่จะลงทุนด้านอุตสาหกรรม
ค. รัฐเป็นผู้ดำเนินการจัดเตรียมส่วนสนับสนุนอื่น ๆ เช่น แหล่งที่ตั้ง
อุตสาหกรรมการพัฒนาชุมชน การควบคุมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ
สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

ง. จัดให้มีบริการด้านสังคมที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการลงทุนของเอกชนใน
พื้นที่ โดยเฉพาะการพัฒนาฝีมือแรงงาน การให้การศึกษา สาธารณสุข

7. เมืองแสนสุข

บทบาท เป็นศูนย์กลางการศึกษา พาณิชยกรรม การบริการ และการ
ท่องเที่ยวของภูมิภาค

แนวทางหลัก

ก. ขยายบริการการศึกษาขั้นสูง เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในภาค
ตะวันออกโดยเฉพาะสาขาวิชาที่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
เช่น วิทยาศาสตร์ประยุกต์ วิทยาการจัดการ วิทยาศาสตร์การประมง นาวิวิทยา การ

สาขารณศาสตร์และเทคโนโลยีสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะสาขาเทคโนโลยีปิโตรเลียม

ข. จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ค. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยให้บริการแก่แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มบางแสน เขาเขียว บางพระ

8. เมืองบางละมุง บ้านฉาง

บทบาท เป็นศูนย์กลางที่พักอาศัย พาณิชยกรรมและบริการ
แนวทางหลัก

ก. พัฒนาการบริการขั้นพื้นฐานในเขตเมือง เช่น ประปา โทรศัพท ระบายถนน ระบบระบายน้ำ ที่อยู่อาศัย สถานีโดยสาร

ข. ขยายการบริการด้านการศึกษาโดยเฉพาะระดับก่อนวัยเรียนและด้านสาขารณศาสตร์ให้เพียงพอต่อความต้องการของประชากร ทั้งในเขตชุมชนศูนย์กลางและพื้นที่ในเขตอภิมณฑล

9. เมืองแกลง กะเจ็ด ทางเกวียน

บทบาท เป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร บริการเกษตร และศูนย์กลางสินค้าอุปโภคและบริโภค

แนวทางหลัก

ก. ปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โทรศัพท ประปา ไฟฟ้า

ข. ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์และโรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อไก่ นอกจากนี้ ยังมีอุตสาหกรรมเกี่ยวกับยางพารา เฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา โรงงานน้ำตาล โรงงานสืบประดกระป๋อง และอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง

ค. จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเกษตรสมัยใหม่เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตตลอดจนการคัดเลือกพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่เหมาะสม.